

Desoete, A. (2013). Bruikbaar in de praktijk: Melis, G (2012). DLE-schalen Indicatiestelling LWOO en PRO. Signaal, 83, 70-72.

Melis, G. (2012). DLE –schalen. Indicatiestelling LWOO en PRO.,
Amsterdam. Boom testuitgevers, 96 blz, 33.27 euro, ISBN geen

Recensent: Annemie Desoete

Deze brochure is de (jaarlijkse) verwijzing naar **toetsen die uitgedrukt zijn in Didactische Leeftijdsequivalenten (DLE-schalen)**. Men vindt in deze brochure dus een overzicht van schalen (**alleen de normen, niet de tests zelf!**), in de meest recente uitvoering, voorzien van de meest recente toelichting. Er is een extra hoofdstuk opgenomen met een overzicht van de toegestane instrumenten en de bijhorende Electronisch Leerling Dossier (ELD)-codes die gebruikt worden bij de digitale overdracht van leerlinggegevens tussen de administratieve systemen tussen scholen in het basis – en voortgezet onderwijs en bij verhuizing van leerlingen binnen het basisonderwijs in Nederland.

We krijgen een overzicht van normen (in DLE) voor toetsen om technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen te meten. Voor **technisch lezen** krijgen we bv. op blz 14 normen voor de EMT (Brus & Voeten, 1994, zesde ongewijzigde druk, 2010). Er wordt voor vorm A en B op basis van het aantal goed gelezen woorden een DLE bepaald. We kunnen hetzelfde doen met de normen voor de KLEPEL vorm A en B (blz 15). We krijgen in de brochure verder ook een DLE scores voor Leestechiek en Leestempo (Cito, 2001) en voor de LOVS Drie Minuten Toets (DMT) en AVI (Cito, 2009). Wat betreft **begrijpend lezen** krijgen we DLE scores voor de Begrijpend lezen 345678 (Kapinga, 2006), LOVS Begrijpend lezen. Voor **spelling** krijgen we DLE normen voor LOVS Spelling. Tenslotte krijgen we voor **rekenen** DLE normen voor Rekenen-Wiskunde speciale leerlinge en de LOVS Rekenen-Wiskunde.

Als we nu eventjes stilstaan bij de brochure, zou ik hier twee opmerkingen willen over maken. Ten eerste zijn we dat deze niet zo vaak in Vlaanderen zal gebruikt worden. In Vlaanderen werkt men nl. (binnen de centra voor ambulante revalidatie en CLB's) meestal percentielscores om de vorderingen van leerlingen te vergelijken met normen. Men gebruikt dan deze voorstelling en spreekt van 'klinische scores' bij een $\leq$ percentiel 10 op een lees-, spelling- of rekentest.

Een klinische score halen is één van de voorwaarden om te spreken van dyslexie en/of dyscalculie (naast het criterium van de hardnekkigheid en niet vinden van andere oorzaken die dit onderpresteren volledig verklaren). In deze brochure werkt men echter niet met percentielen, maar met DLE-scores. Het gebruik van didactische leeftijden is volgens sommigen echter omstreden (zie o.m. Oud & Mommers, 1990). Als er percentielscores of Cum % zijn voor tests, lijken deze daarom meer aangewezen dan het gebruik maken van DLE.

Toch wil ik eens vergelijken met de SS die we nu vaak gebruiken. Ik pas de DLE normen eens toe op een recent leesonderzoek. Bv. Toon (3de leerjaar) die onderzocht werd eind oktober 2012 (DL =

22m)j met de EMT en een RU: 32-3=29 juist gelezen woorden haalde, zouden wij **SS = 6** t.o.v. juni 2de leerjaar toekennen. In de brochure krijgt Toon nu een DLE = 12 m. We kunnen hetzelfde doen met de normen voor de KLEPEL vorm A en B (blz 15). Toon scoorde op de KLEPEL RU: 35-21=14 juist gelezen woorden, wat overeenkwam met **SS = 3** t.o.v. juni 2de leerjaar (en een Interpretatie: 1,5% van de leeftijdsgenoten behaalde een SS 3 of lager). Dit wordt nu volgens de brochure DLE < 9 m.

Ten tweede wil ik opmerken dat voor wie toch met DLE wil (of moet) werken, deze brochure heel welkom is. We krijgen er 'de laatste versie' van de normen. Het is in de praktijk nl. vaak een hele klus om bij te houden wat bv. het jaartal en de meest recente normering van een test is.

Ik geef een voorbeeld. Zo is er momenteel minstens een 'Een Minuut test (EMT)' versie 1979, maar ook een versie van 1994 en zelfs één met de datum 2007. Een kijkje op de website van de uitgever brengt geen duidelijkheid rond wat nu de meest recente versie van de handleiding is en wanneer de laatste normering plaats vond. In deze brochure staat op blz 14 heel duidelijk dat de normering van de EMT van 1994 dateert en een zesde (ongewijzigde) druk van de test en handleiding kwam in 2010. De term 'ongewijzigd' is van belang, want nu weet ik dat mijn vorige versie van 2007 nog helemaal ok is, maar die van 1979 niet meer omdat de normering in 1994 wijzigde. Alleen al om dit te kunnen opzoeken is zo'n brochure handig. Als we de inhoudstafel bekijken zien we echter dat er nog meer instrumenten zijn (vb. Schoolvaardigheidstoets Technisch lezen 2007, Niveautoets en niveautoets Plus, Drempelonderzoek, Schoolvaardigheidstoets Rekenen-Wiskunde 2012...), maar dat de normen hiervan **niet vrijgegeven** zijn. De brochure is dus onvolledig, wat wel jammer is.

We mogen dus besluiten dat de brochure vnl. in Nederland zal gebruikt worden als antwoord op de vraag of er sprake is van nood aan Leerweg Ondersteund Onderwijs (LWOO) of Praktijk Onderwijs (ProO). In Vlaanderen wordt meer met percentielen gewerkt. Bovendien gaat het om een vergelijking met Nederlandse kinderen op vlak van lezen, spellen, begrijpend lezen en rekenen. Nagaan of de tests voor Vlaamse kinderen kan gebruikt worden, lijkt aangewezen. Toch weet ik nu (door deze brochuren) eindelijk wanneer de EMT voor het laatste genormeerd werd en wat de laatste versie van de handleiding is, en daar kan ik een heel stuk mee verder. Zinnige brochure dus, wat mij betreft.

Bron:

Oud, J.H.L., & Mommers, M.L.C. (1990). De valkuil van het didactisch leeftijdsequivalent. *Tijdschrift voor orthopedagogiek*, 29, 445-459.